

ZNACZENIE TERAPII LOGOPEDYCZNEJ DZIECKA W WIEKU PRZEDSZKOLNYM

Dziecko od momentu urodzenia znajduje się pod opieką lekarza pediatry, który ocenia jego rozwój fizyczny oraz aktualny stan zdrowia. W przypadku widocznych różnic w rozwoju umysłowym lekarz kieruje pacjenta do psychiatrii lub do psychologa. Niestety rzadko to dotyczy zaburzeń mowy. Najczęściej dopiero w przedszkolu lub szkole, dzięki logopedycznym badaniom przesiewowym tudzież wyczulonym na wady wymowy nauczycielom, zauważany jest nieprawidłowy rozwój mowy dziecka.

Dziecko, które trafia do przedszkola obserwowane jest przez nauczyciela pod kątem rozwoju umysłowego, fizycznego oraz moralno – społecznego. Rodzice dzieci, których rozwój w istotny sposób odbiega od normy otrzymują informacje o placówkach, do których mogą zgłaszać się po pomoc. Taką placówką jest na przykład Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna.

Inaczej dzieje się niestety w przypadku zaburzeń mowy. Panuje przekonanie, że dziecko w wieku przedszkolnym „ma prawo” mówić niepoprawnie, ponieważ jego rozwój mowy jeszcze się nie zakończył. Tak jest rzeczywiście w przypadku, gdy mowa dziecka do szóstego roku życia charakteryzuje się stosowaniem zamiany trudniejszych głosek na łatwiejsze do wypowiedzenia, np. zmiana szeregu głosek szumiących: sz, ż, cz, dż na głoski syczące: s, z, c, dz oraz zamiana głoski „r” na „l”. Taka realizacja głosek mieści się w granicach normy rozwojowej ze względu na nieukończony jeszcze rozwój mowy.

Zupełnie inaczej jest w przypadku deformacji głosek. Przykładem może być międzyzębowa wymowa głosek s, z, c, dz, a także t, d, n, charakteryzująca się nadmiernym wsuwaniem czubka języka między zęby, lub głoska „r” wymawiana gardłowo (francuskie „r”), itp. W takim stanie rzeczy dziecko powinno natychmiast znaleźć się pod opieką logopedy, ponieważ nieprawidłowa wymowa utrwała się.

Rodzice, którzy na co dzień rozmawiają z dzieckiem i słyszą jego wymowę bardzo często bagatelizują sprawę tłumacząc zaburzenia mowy wiekiem dziecka („ma czas”, „jest jeszcze mały”, „przyjdzie czas, to się nauczy”), cechami dziedzicznymi („jego brat też tak mówił i się nauczył”), potrzebą emocjonalną („pieści się”, „chce na siebie zwrócić uwagę”), brakiem czasu, itp. Często dopiero zapis: WADA WYMOWY w „Bilansie sześciolatka” otwiera im oczy.

Tymczasem terapia logopedyczna dziecka w wieku przedszkolnym przynosi największe efekty. Wprawdzie wada wymowy już istnieje, ale jest duża szansa na jej zniwelowanie. Dziecko utrwaliło już sobie nieprawidłową artykulację, ale jest w stanie ją „naprawić” pod okiem logopedy.

Zauważa się jednak, że najczęstszymi klientami logopedów są dzieci rozpoczynające naukę szkolną. Dzieje się tak, ponieważ uczniowie klas początkowych zaczynają przejawiać trudności w nauce, które są zauważane przez nauczycieli. Trudności szkolne mają różne podłoże. Często są one spowodowane zaburzeniem słuchu fonematycznego, zaburzeniem percepcji słuchowej, nieprawidłową realizacją głosek. Funkcjonowanie dziecka z wadą wymowy w sytuacjach społecznych, a głównie w sytuacji jakiegoś zadania, wiąże się bardzo często z wyraźnym stanem napięcia, które towarzyszy jego wypowiedziom lub wystąpieniom przed kolegami. Pokonanie tych trudności to sytuacje, które dzięki skutecznemu i zakończonemu powodzeniem rozwiązaniu prowadzą do redukcji lub też całkowitego usunięcia stanu przykrego napięcia. Taka sytuacja (poczucie sukcesu) już sama w sobie dostarcza dziecku poczucie wewnętrznego zadowolenia, buduje poczucie wpływu na zdarzenia, kształtuje poczucie sprawstwa, że oto samo dziecko jest zdolne pokonać trudności. Daje to niewątpliwie satysfakcję dziecku, jego rodzicom i nauczycielom.

Ucniowie z wadami artykulacyjnymi o charakterze zamiany popełniają w czytaniu i pisaniu te same błędy, które wykazują w mowie spontanicznej. Taka realizacja zmienia niejednokrotnie znaczenie wyrazu. Najczęściej spotykana jest zamiana głosek sz, ż, cz, dż na głoski s, z, c, dz oraz głoski „r” na „l” a także wymowa bezdźwięczna spółgłosek dźwięcznych (np. głoska b wymawiana jest jak p, itp.). Nieprawidłowa realizacja głosek powoduje u uczniów zamianę wspomnianych głosek zarówno w mowie jak i w piśmie.

Zadaniem rodziny oraz nauczycieli przedszkola jest obserwowanie i analizowanie rozwoju mowy dziecka. Jeżeli zauważa się jakiegokolwiek symptomy zaburzenia lub opóźnienia rozwoju mowy należy skontaktować się z logopedą w celu trafnego zdiagnozowania i podjęcia ewentualnej terapii logopedycznej.

Prawidłowo rozwijająca się mowa sprzyja łatwemu nawiązywaniu kontaktu werbalnego z otoczeniem, wpływa pozytywnie na samoocenę, służy poprawnemu rozwojowi osobowości i psychiki, pozwala na adekwatny wybór drogi życiowej młodego człowieka.

Warto więc zainwestować w swoje dziecko i dać mu szansę na prawidłowy i pełny rozwój psychofizyczny.

Opracowały
Mgr Ilona Urbańska
Mgr Joanna Malczewska

Literatura:

1. Emiluta – Rozyga D.: Wspomaganie rozwoju mowy dziecka w wieku przedszkolnym. Warszawa 1994. CMPP
2. Kozłowska K.: Pomagajmy dzieciom z zaburzeniami mowy. Kielce 1996. Wydawnictwo Pedagogiczne ZNP.
3. Stecko E.: Zaburzenia mowy dzieci. Warszawa 2001. Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego